Přece bys to neudělal!

Biblický verš
Genesis 18.16 - 33
Původ materiálu
Kateřina Frübauerová
Pořadí v lekci
11

Téma

Přátelství s Hospodinem jako základ odvážné přímluvné modlitby.

Cíl

Seznámit děti s Abrahamem jako s přítelem Božím. I my můžeme být s Bohem v přátelském vztahu jako Abraham, i my se můžeme modlit za kohokoliv.

11.1 Pro učitele

Biblický text: Gn 18,16–33

11.1.1 Výkladové poznámky

- Tři muže pozval Abraham k sobě domů. Po jídle je vyprovází až k hranicím svého pozemku. Je to pradávný zvyk pohostinství, doprovodit hosta až na hranici území, kde jsem já paní/pánem (ke dveřím bytu, k brance…).
- *Verš 17:* Hospodin rozvažuje, jestli má s Abrahamem mluvit o tom, co hodlá udělat v nejbližších dnech. Důvod? Hned dva. Abrahamovi a Sáře bylo právě oznámeno, že se jim narodí dítě — netrpělivě očekávané, zaslíbené. Toto dítě (a po něm jeho potomci) jsou nositelé požehnání pro celou zemi — tak to Hospodin chtěl. Říct tomu, kdo nese požehnání pro druhé, že některé z těch druhých čeká možná také smrt?

  Abrahamova víra je živým rozhovorem s Bohem. Abraham chodí s Hospodinem, Hospodin zná jeho cesty. Ale také to znamená, že Abraham zná cesty Hospodinovy.

  Důvěrné sblížení: Hospodin poznal Abrahama velmi blízce, tak, jak se znají dlouholetí partneři, přátelé — toto pouto je zavazující i pro Hospodina. Má Hospodin sdílet své plány

se svým přítelem?

- *Verše 20 a 21:* Hospodin promlouvá k Abrahamovi o svém plánu — zajít do Sodomy zjistit si, jak to tam ve skutečnosti vypadá, protože to, co se donese až k nebesům je opravdu hrůza. *Křik Sodomských a Gomorských:* Není jasné, jde-li o křik těch, kdo v Sodomě a Gomoře trpí bezprávím a volají o pomoc, nebo jestli jde o hluk zločinu nebo jestli je to směs obojího.

- *Verš 22:* Dva muži odcházejí dál. Jeden zůstává stát — Hospodin sám zůstává stát na Abrahamově pozemku, na jeho doma. Váhá s odchodem? Rabínské poznámky říkají, že původně bylo v textu „Hospodin zůstal stát před tváří Abrahamovou“, toto bylo z věroučných důvodů upraveno na „Abraham zůstal stát…“, i když to přináší do vyprávění prvek nelogičnosti.

  Hospodin je zde líčen velice lidsky — Abraham ho zdrží u sebe na jídlo, pak Hospodin váhá, jestli chce s Abrahamem sdílet svoji starost, nakonec zůstává stát před Abrahamem (Hospodin před Abrahamem, ne Abraham před Hospodinem!)… Jako by Bůh nebyl vzdálený na nebesích, ale někdo jako nejlepší přítel, někdo, kdo nechce děsit lidi svojí velikostí a vševědoucností. Jako by bylo možno s tím velikým Bohem jít docela obyčejně k brance a ještě se zastavit na to poslední slovo, které chce sdílet a pro které doma nenadešla správná chvíle (a kolikrát je toto slovo to důležité, to, co návštěvu celou dobu tlačilo a nebyla schopna to říct, až s rukou na klice si dodala odvahu)…

- *Verše 23–25:* Abraham přistoupil k Hospodinu. Hospodin stojí na hranici Abrahamova pozemku, přesto k němu Abraham přistupuje blíž, aby s ním mohl mluvit. Není tu žádné obětní místo, žádný oltář (Abraham je stavět uměl, ale tady nestaví nic — a přesto s Hospodinem mluví). Jako by bylo místo, kde jde k Bohu přistoupit i jinak, prostě, jen tak, bezprostředně, bez obětního berana v ruce a bez oltáře mezi Bohem a člověkem.

  Abraham přišel blíž k Hospodinu a… začal se s ním handrkovat.

  Abraham se zastává těch, kdo o jeho zastání ani nestojí — chce, aby byli pro těch pár spravedlivých ušetřeni i ti nespravedliví, kterých je většina (zatímco spravedlivé bude muset Hospodin hledat, nespravedlivé nikoliv). Abraham neargumentuje rodinou (má v Sodomě synovce!). Nesnaží se osvobodit spravedlivé (nenech je trpět v tom doupěti zločinu, pobij ty lumpy a zachraň spravedlivé, už si vytrpěli dost), spíš používá existenci spravedlivých jako argument, proč neničit i ty zlé. Proč? Aby ti zlí mohli dál páchat zlo? Nebo je to pro Abrahama otázka spolu-lidství, spolu-žití na zemi? Nebo ještě jinak:

Abraham je požehnaný Boží, nositel požehnání i pro druhé lidi — zastává-li se druhých, pak prostě proto, že i ti nespravedliví jsou ti, pro které on, Abraham, přináší požehnání.

Hřích je něco, co Hospodin tolerovat nemůže — ale také nejde naházet všechny lidi do jednoho pytle. Proč být vlastně spravedlivá, caddik, když budu potrestána stejně jako raša, bezbožná? Kde by pak byla spravedlnost, když by ani Hospodin nedělal rozdíly?

Abraham připomíná Hospodinu jeho vlastní závazky vůči lidem. Je to drzá řeč příliš sebevědomého člověka, který nařizuje Bohu, co má teď dělat, nebo jsou to slova přítele, který ukazuje na společné cesty, kterými spolu chodívali a připomíná je teď svému protějšku? Jednou zavedený řád musí zohledňovat i ten, kdo ho zavedl.

Abraham smlouvá s Hospodinem o nespravedlivé až do počtu deseti lidí. Je to nejmenší počet pro existenci společenství.

Jak to nakonec dopadlo se spravedlivými? Byl jich dostatečný počet? Vzhledem k tomu, že Hospodin ta města zničil, tak ne. Jediní vyvedení byla Lotova nejužší rodina — žena a dvě dcery. Poslové Hospodinovi je vyvlekli násilím z města. Lotova žena se ještě ohlédla za domovem — a proměnila se v solný sloup. Lotovy dcery otce opily a pořídily si s ním děti.

Abraham je tu líčen jako odvážný člověk víry. Chová se jako rovnocenný partner v dialogu s Hospodinem — byť ví, že je jen prach a popel, má odvahu připomínat Hospodinu jeho cesty. Jak si to jen mohl dovolit? Snad díky pevnému dlouhotrvajícímu vztahu, díky dlouho trvajícímu procházení se s Hospodinem.

Na jedné straně je Hospodin líčen velice člověku podobně — na straně druhé je Abraham líčen jako Hospodinu rovný partner v dialogu.

11.1.2 Úskalí

Na úskalí textu narazíte spíš v rozhovoru s většími dětmi.

- *Černobílé vidění světa:* buď spravedlivý nebo hříšník. Spravedlivé/dobré čeká po přečtení provinění z knihy hříchů čokoláda, hříšníky/zlé odnese čert v pytli (alespoň na Mikuláše to tak chodí, s tím mají děti zkušenost). Dospělí to znají jinak — spravedliví jsou chváleni do nebes, hříšníci zatracováni (nebo alespoň by to tak mělo být).
- *Fatalismus:* Vše dopadne, jak dopadnout má — tudíž nemá cenu se za někoho přimlouvat; často potkávám v kombinaci s přílišnou pokorností — máme vše, co se děje, přijmout se skloněnou hlavou a nevzpírat se, Bůh nám to dal, tudíž je to dobré a my se to

máme naučit snášet a hlavně o tom s Bohem nediskutovat; jakkoliv tato tvrzení mají svoji opodstatněnost a moudrost, není od věci s Hospodinem mluvit jako s přítelem dokonce i tehdy, když s ním nesouhlasím, vyslovit svoje Ne, já s tebou, Bože, nesouhlasím. Těžká životní situace může zcela zablokovat vztah k Hospodinu a pak ho blokuje do té doby, dokud dotyčný násilím kroutí svoji duši do přehnané pokornosti. Ve chvíli, kdy dovolí sám sobě říct (nebo ostrými slovy vykřičet) Bohu svoje Ne, nesouhlasím, obrovsky se mu uleví. Vztah k Bohu se obnoví přesto, že dotyčný dál nerozumí a dál se ptá Proč?! Přítel je ten, kdo se mnou ne vždy ve všem souhlasí, ale i přes můj nesouhlas mě má rád.

11.1.3 Odkazy

Linden, Nico ter: *Povídá se...* Heršpice: Eman, 1999.

Nečil, David: *Bůh soudí Sodomu.* Dostupné z http://goo.gl/kqTzR2.

11.2 Pro děti

11.2.1 Předškolní a mladší školní děti

Důraz kladu na konkrétnost — malé děti nezvládají abstraktní témata, nevědí, co to jsou trpící celého světa, ale vědí, kdo to je, kamarád v nemocnici, kterého bolí operované bříško.

Dnes si budeme povídat o modlitbě za někoho. Vyberte si každý jedny noviny a v nich jednu fotografii, která se vám líbí. Tu vystřihněte a řekněte nahlas, co jste si vybrali za fotografii. Je na ní někdo, za koho byste se chtěli pomodlit?

(Fotografie nalepte na velký papír.)

Koho máte rádi a není na té fotce? *(Rodina, hasiči s autem...)* Domalujte ho *(možná bude dobře dát limit — pět minut nebo dvě postavičky)*.

Vedoucí kouká, co děti malují a domalovává — pokud děti malují jen svoji rodinu, namaluje někoho vzdáleného (dítko z Afriky třeba), pokud děti malují jen lidi smutné, domaluje veselého smajlíka atd, k hodným lidem zloděje s lupem na zádech, aby vyvážil nakreslené.

Kdo jste co namaloval? Patří na ten náš obrázek taky lidi smutní? A zloději? A děti, které mají nějakou nemoc a musí ležet v nemocnici? A děti, které mají všechno, na co si vzpomenou? A lidi, co nechodí do kostela? *(Cílem je ukázat, že se máme modlit za všechny lidi.)*

Kde se modlíte? *(Děti řeknou místo.)* A může se to, modlit se tam za někoho? *(Cílem je ukázat, že za lidi se můžeme modlit všude. Obávám se, že opravdu všude, včetně míst, kde by to*

normálně člověka nenapadlo, ale znáte ty dětské otázky — WC a podobně.)

Proč se máme modlit za všechny lidi? Protože přece není jedno, co se děje někomu druhému. Nejsme na světě přece sami, ale s druhými lidmi. Ale taky s Pánem Bohem jsme na světě. Máme si s ním povídat o druhých lidem stejně jako s maminkou nebo tatínkem.

Dokreslete do obrázku každý sebe, jak jdete s Hospodinem za ruku a povídáte si s ním o těch lidech na fotkách i o těch domalovaných.

Vedoucí dokreslí Abrahama, jak jde a povídá si s Hospodinem.

Přečtěte text Gn 18,16–33. A my teď budeme jako Abraham a budeme si s Hospodinem povídat o lidech na našem obraze.

Vedoucí pak dá společný obraz doprostřed, chytne se s dětmi za ruce a pomodlí se s dětmi za lidi na obrázku. Modlitbu můžete zakončit společným Otče náš. Obrázek pak můžete vystavit třeba v kostele.

Pomůcky: *Směs aktuálních novin* (co najdete doma), *církevní tisk* (aktuální i stará čísla časopisů), *lepidlo na papír* a *tvrdý papír formátu A3* nebo čtyři slepené A4 (nebo silnější velký balící papír).

11.2.2 Starší školní děti

Úvod do hodiny: přečíst Gn 18,16–33.

A teď si představte, že by Bůh takto přišel k vám. Jste Abraham. Chcete město zachránit. Je zde několik strategií, jak město zachránit. *(Rozdělte děti do malých skupinek, děti pracují na zadané strategii, můžete dát i časový limit.)*

a) Vydáte se sami hledat spravedlivé, ty zachráníte. (Vedoucí rozdá do skupinky noviny, každý sám si vybere jedny a z nich několik fotografií lidí, kteří mu připadají spravedliví, ty vystřihne; počet fotografií k výběru určete podle počtu dětí.)

Na společný velký papír položte každý svoji hromádku spravedlivých, ukažte fotky druhým ve skupince a řekněte, proč vám tento člověk připadá spravedlivý.

b) Uplatíte Hospodina. Vymyslete a namalujte (vystříhejte z novin a nalepte), co by se tak asi dalo dát Hospodinu, aby se udobřil a město nezničil. Co slíbit? Darovat konkrétní věci? Stavby? Jak by se mohly na uplácení angažovat církve?

c) Postavíte vše na přátelském vztahu, který máte s Hospodinem. Co je pro dobré kamarádství důležité? Nakreslete činnosti, které děláte s dobrými kamarády/ vyberte z novin fotografie

činností či předmětů vztahujících se k činnosti (např. kolo jako symbol pro ježdění na kole atd.)

Po chvíli, kdy děti pracují na strategiích, se vedoucí ujistí, že jsou hotovi (nebo dá časový limit na práci) a celá nedělka se sejde nad strategií *a — deset spravedlivých*:

Asi nepůjde jen tak lidi roztřídit, je to věc názoru, roztřídit lidi podle pohledu, podle situace na spravedlivé a nespravedlivé. Jde to vůbec říct, že někdo je spravedlivý jen proto, že na jedné fotce vypadá spravedlivě? Co když se jen tak tváří? A obráceně. Ono vlastně nejde takhle lidi rozškatulkovat. To bychom je museli znát až úplně do morku kostí a tak je my neznáme.
S touto strategií tedy neuspějeme. (Fotky nalepit na papír, přeškrtnout celý papír nebo nějak viditelně označit, že takto ne a pověsit obrázek někam na viditelné místo)

Celá nedělka nad strategií b) uplatit Hospodina: Co jste vymysleli? *(Okomentovat, co děti vymyslely.)* Je Hospodin vlastně úplatný? Lze ho ukecat přímluvnou modlitbou? *(Příběh o soudci a vdově v Lk 18,1–8; není o přímluvné modlitbě jako o prostředku k ukecání Hospodina, ale o vytrvalosti v modlitbě. Co dát Hospodinu, aby to bylo opravdu jen naše a nedostali jsme to od něho?)*

Strategie c) přátelé si věří (přečíst Gn 18): Na čem je postavena tato strategie? Na vztahu s Hospodinem. A to na přátelském vztahu. Na úplně obyčejném vztahu, jako máte s kamarády. Co děláte s kamarády? *(Upozornit na to, co děti namalovaly/nalepily — ježdění na kole, chodíme do školy, na kroužky — společně strávené chvíle — důležité je to společně.)* Patří ke kamarádství i to, že s kamarády taky někdy nesouhlasíte?A že si to řeknete?

Abraham si může dovolit takhle jasně připomínat Hospodinu jeho záměry prostě proto, že jsou přátelé. Abraham věří v Hospodina, ale taky věří Hospodinu. Abrahamova víra není systém pouček, je to život s Hospodinem. Ne že v neděli v kostele zbožný Abraham a přes týden dělej si co chceš. V pátek jako v svátek si Abraham povídá se svým Bohem o tom, co vidí. Hospodin je jeho kamarád — a i když s ním nesouhlasí, Abraham si s ním povídá. To je základ pro vztahy.

Možno vystavit obrazy na tabuli/v kostele, obrazy možno popsat krátkým komentářem.

Pomůcky: Směs regionálních novin (staré i nové), Bible (stačí jedna), lepidlo, větší kus papíru.

11.2.3 Přesah

Jak krásně píše Nico ter Linden: „Když se Bůh vydal hledat spravedlivého, našel jednoho — a stačilo to.“

11.3 Liturgie

11.3.1 Písně

Přímluvný zpěv (Svítá 387)

11.3.2 Biblický text k zapamatování

Otče náš

11.3.3 Rituál

Společná modlitba Páně; ke společnému zpěvu nebo volání: *Dál přece nejdeme sami* (Svítá 39).

11.3.4 Okénko do bohoslužeb

Děti mohou vypracovat přímluvné modlitby pro tuto nebo příští bohoslužbu.

11.3.5 Modlitba

Pane Bože, podívej se na náš obrázek. Je tam (hasičské auto, máma… vyjmenovat nebo nějak připomenout). Jsou to lidé a věci a zvířata. Jsou tu s námi a my jsme tu pro ně. Prosíme tě za ně. A taky prosíme za nás. Otče náš…

(*Varianta:* Přímluvný zpěv [Svítá 387] — společný zpěv zakončený modlitbou Otče náš.)

Cílová skupina
Předškolní
Školní
Starší školní
Katechetické cykly
Dál přece nejdeme sami I (Od stvoření k Josefovi + Od Mojžíše k Rút)
Biblický odkaz (kat)
Genesis 18,16–33